

Det kostar hur man vänder sig

I anslutning till pensionsarbetsgruppens förslag till ny folkpension har också förtidspensioneringen aktualiserats. Den vill man inom gruppen helst inte befatta sig med eftersom den skulle rubba cirkelarna för folkpensioneringens finansiering. Bäst att låta någon annan utredning ta hand om den, tycks man ha resonerat.

Kostnaderna för förtidspensioneringen är höga. 38 miljarder har det påståtts. Något har ändå arbetsgruppen antytt som ord på vägen till nästa utredning. Förtidspensionering skall beviljas endast på medicinska grunder, säger man. Saken är nämligen den att statistiken visar att många förtidspensionerade varit arbetslösa och man menar att orsaken varit arbetsmarknadsskäl. Ingen skall förtidspensioneras på grund av arbetslöshet. Här skall i stället sättas in rehabiliteringsåtgärder.

Det kan låta riktigt men vissa invändningar kan göras. I delar av landet där tillgången på arbete är nästan obefintlig och där personen ifråga börjar närma sig 60 och har svårt att flytta på sig av sociala skäl, borde även förtidspension kunna tänkas.

Riksförsäkringsverket har gjort beräkningar som visar att arbetslösa över 55 år löper tre gånger så stor risk för långtidssjukskrivning än motsvarande åldersgrupp i arbete. En bidragande orsak till överrisken är psykiska problem bland de arbetslösa. Nästan hälften av alla långa sjukfall med psykiska problem avsåg arbetslösa.

Förtidspensioneringen kan komma att öka på grund av den höga arbetslösheten trots att arbetsmarknadsskäl inte längre finns kvar som skäl, säger RFV. Arbetsmarknadsskäl finns ofta i kombination med medicinska skäl.

En annan expertgrupp uttrycker saken så här: Varför satsa på att rehabilitera en person med restarbetsförmåga när det står så många arbetslösa med full arbetsförmåga och knackar på dörren? Varför försöka omplacera människor när arbetsgivaren saknar vilja eller resurser att ta emot någon som inte orkar arbeta med full kraft?

Sett ur individens perspektiv. Vad återstår när rehabiliteringen anses avslutad? I bästa fall arbetslöshetsförsäkring men sannolikt har vederbörande tappat förankringen på arbetsmarknaden under sjuktiden. Då blir det socialbidrag, något som varken individen eller kommunen är särskilt intresserad av.

En människa måste ha sin försörjning på det ena eller andra sättet. Det blir utgifter för samhället hur man än vänder på det. Klokheten leder till att möjligheterna i vissa fall att förtidspensionera av arbetsmarknadsskäl borde bibehållas. Stränga regler är nog bra, men en viss anpassning till enskilda förutsättningar och rådande konjunkturläge är att rekommendera.